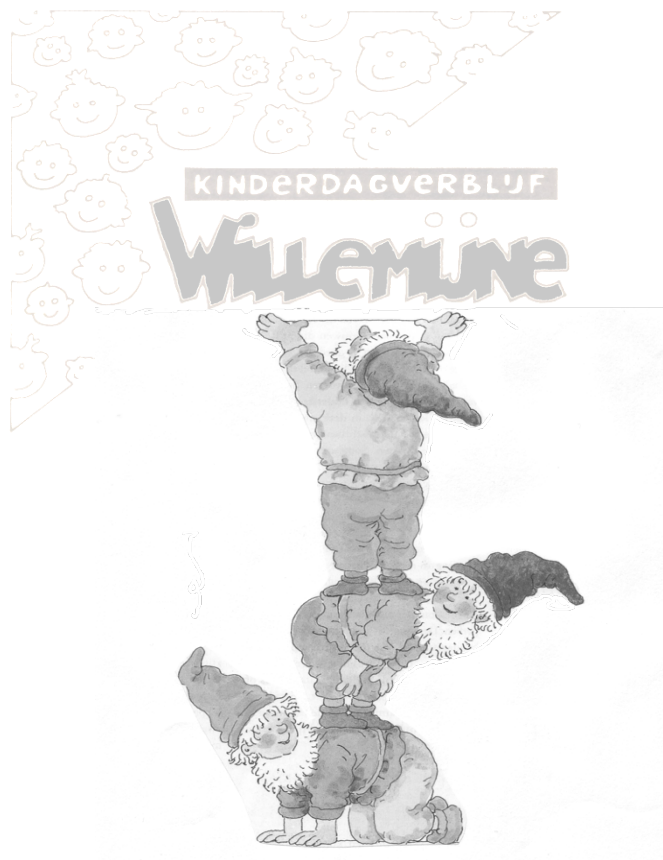

Pedagogisch beleid

van

Kinderdagverblijf

Willemijne

Dit pedagogisch beleid is geschreven door:

Drs. Mirte Mos, Orthopedagoge.

Drs. Mariëlle Verschuren, Ontwikkelingspsychologe.

Hanneke Roelofsen-van Rooij, mede-eigenaar KDV Willemijne Herzien mei 2020

Inhoudsopgave

Inleiding	pag. 5
1. Pedagogische uitgangspunten	pag. 6
1.1. Pedagogische doelstelling	
1.2. Pedagogische uitgangspunten	
2. Ontwikkeling van het kind	pag. 7
2.1. Sociaal-emotionele ontwikkeling	
2.2. Motorische ontwikkeling	
2.3. Cognitieve ontwikkeling	
2.4. Concentratievermogen	
2.5. Zintuiglijke ontwikkeling	
2.6. Creatieve ontwikkeling	
2.7. Taalontwikkeling	
2.8. Mentor	
3. Omgangsvormen.	Pag. 10
3.1. Omgang groepsleiding met kind	
3.2. Omgang kinderen onderling	
4. Verzorging van het kind	pag. 12
4.1. Veiligheid	
4.2. Voeding en hygiëne	
4.3. Zindelijkheid	
4.4. Slapen	
4.5. Ziekte	
5. Wennen op het kinderdagverblijf	pag. 18
5.1. Informatieverstrekking	
5.2. Wenperiode	
5.3. Overgang van baby- en dreumesgroep naar peutergroep F	
6. Feesten en rituelen	pag. 20
7. Dagindeling	pag. 21
8. Regels en afspraken	pag. 23
9. Kwaliteitszorg vier-ogen-principe	pag. 26
9.1. Vier-ogen-principe	
9.2. Inspectie Wet Kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen	

9.3. Continuïteit en vaste gezichten

10. Samenwerking met ouders pag. 29

10.1. Oudercommissie

10.2. Klachtenprocedure

11. Personeel pag. 31

11.1. Vaste pedagogische medewerkers

11.2. Opleidingseisen

11.3. Beroepskrachten in opleiding

11.4. Stages

11.5. Pedagogisch beleidsmedewerker/coach

Inleiding

Kwalitatief goede kinderopvang is erg belangrijk en een grote verantwoordelijkheid. Kinderdagverblijf Willemijne hecht er veel waarde aan dat er kinderopvang plaatsvindt vanuit een verantwoorde en pedagogische visie. De visie die kinderdagverblijf Willemijne hanteert, is vastgelegd in dit pedagogisch beleid.

Kinderdagverblijf Willemijne geeft in het hele pedagogisch beleidsplan aandacht aan de vier pedagogische basisdoelen van Riksen Walraven:

- 1 Het bieden van fysieke en emotionele veiligheid
- 2 Het bevorderen van persoonlijke competentie van kinderen
- 3 Het bevorderen van sociale competentie van kinderen
- 4 Socialisatie door overdracht van waarden en normen

In het eerste hoofdstuk vindt u in het kort de pedagogische uitgangspunten van waaruit de pedagogisch medewerkers van Willemijne werken. In de daaropvolgende hoofdstukken wordt deze aanpak aan de hand van een aantal punten beschreven. In het laatste hoofdstuk zullen enkele regels en afspraken worden toegelicht.

Wanneer er naar aanleiding van dit pedagogisch beleidsplan bij ouders en/of betrokkenen nog vragen zijn, kunt u zich natuurlijk altijd richten tot de pedagogisch medewerkers van het kinderdagverblijf.

Hoofdstuk 1. Pedagogische uitgangspunten

Pedagogische doelstelling

Kinderdagverblijf Willemijne stelt zich ten doel kwalitatief goede en veilige kinderopvang te leveren. De kinderen worden opgevangen in een sfeer van geborgenheid, veiligheid en vertrouwen. Wij bieden het kind veel individuele aandacht en streven naar een goede relatie met ouder(s) en/of verzorger(s).

Pedagogische uitgangspunten

- De opvoeding in Willemijne is gericht op de ontplooiing van een kind tot een creatief en zelfstandig persoon en op het aanleren van sociale vaardigheden.
- Het is belangrijk dat een kind zich veilig en geborgen voelt, een kind moet bekend zijn met de plaats en de manier van opvang. Het streven is dat er steeds vertrouwde groepsleiders en kinderen aanwezig zijn. Door regelmaat in het dagritme wordt een veilig klimaat gecreëerd waardoor een kind zich optimaal kan ontwikkelen.
- Elk kind heeft het recht om onvoorwaardelijk geaccepteerd te worden. Een kind heeft recht op respect en moet voldoende ruimte krijgen om zich op eigen wijze te ontwikkelen. In het kinderdagverblijf mag geen verbaal of fysiek geweld gebruikt worden.
- Een kind heeft basisbehoeften, zoals de behoefte aan voeding, slaap, aandacht en genegenheid. Er wordt naar gestreefd zoveel mogelijk aan deze behoeften te voldoen.
- Een kind heeft recht op individuele aandacht en zorg, waarbij tevens rekening moet worden gehouden met het belang van de groep als geheel. Het individu mag niet lijden onder de groep, maar de groep mag ook niet lijden onder het individu.
- Een goed contact met ouder(s) en/of verzorger(s) is van groot belang. De kinderopvang op het kinderdagverblijf zal altijd variëren met de opvoeding die de kinderen thuishrijven. We streven ernaar om in samenspraak met de ouders deze twee zaken zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Bij beslissingen met betrekking tot de vorm en werkwijze van de kinderopvang staat het welzijn van het kind centraal.
- Chronisch zieke kinderen en kinderen met een handicap worden in principe toegelaten in het kinderdagverblijf. Per geval zullen wel steeds de belangen van het individuele kind en de belangen van de groep afgewogen worden.
- Bij kinderdagverblijf Willemijne wordt op pedagogisch verantwoorde manier omgegaan met kinderen. Als een werknemer signaleert dat een collega zich niet houdt aan het pedagogische beleid heeft deze de plicht dit zo spoedig mogelijk op een daartoe

geëigende plaats aan de orde te stellen. Kinderdagverblijf Willemijne stelt het op prijs als ook ouder(s) en/of verzorger(s) eventuele signalen aan de orde stellen.

Hoofdstuk 2.   Ontwikkeling van het kind

In kinderdagverblijf Willemijne vinden wij het belangrijk dat kinderen voldoende mogelijkheden aangereikt krijgen om zich op hun eigen manier te ontwikkelen. Hierbij wordt met name aandacht gegeven en geobserveerd aan de volgende ontwikkelingsgebieden: de sociaal-emotionele, de motorische en de cognitieve (of verstandelijke) ontwikkeling. Ook worden het concentratievermogen, de zintuiglijke, creatieve en taalontwikkeling gestimuleerd.

2.1 Sociaal-emotionele ontwikkeling

De sociaal-emotionele ontwikkeling is vooral in de eerste levensjaren van een kind in volle bloei. Er kan gezegd worden dat een kind in die leeftijd zich op een emotionele wip bevindt. Het maakt kennis met allerlei vormen van emoties (bang, boos, blij, verdrietig) en is bezig met te leren hoe hier mee om te gaan. Om contact te zoeken met anderen en zijn behoeftes aan de ander duidelijk te maken, is het van belang dat het kind zijn gevoelens kan uiten. Het is van groot belang dat het kinderdagverblijf hier voldoende aandacht aan besteedt. De pedagogisch medewerkers van Willemijne proberen het kind zo goed mogelijk te begeleiden bij zijn emoties en indien nodig te corrigeren.

Sociaal functioneren is een ander belangrijk aspect waarbij we op het kinderdagverblijf de kinderen begeleiden. Het gaat hier om het ontwikkelen van sociale vaardigheden zoals bijvoorbeeld het voor zichzelf opkomen, eigen verantwoordelijkheden dragen, zich inleven in de ander en elkaar respecteren. Dit altijd in het licht van wat we mogen verwachten van de ontwikkeling van de kinderen. De situatie binnen een kinderdagverblijf geeft meer mogelijkheden tot contact met andere kinderen dan de thuissituatie. De pedagogisch medewerkers ondersteunen de relaties tussen de kinderen. In de praktijk betekent dit dat ieder kind zijn eigen positieve plaats heeft in de groep, dat de kinderen elkaar herkennen, samen grapjes maken, kleine confrontaties samen oplossen, praten, samen spelen, enzovoort.

2.2 Motorische ontwikkeling

Gedurende de eerste levensjaren ontwikkelt het kind zich zeer snel en is de motorische ontwikkeling goed te volgen. Het kind beschikt in het eerste levensjaar nog vrijwel uitsluitend over een grove motoriek. Deze bestaat onder andere uit grijpen, kruipen en gaan staan. De pedagogisch medewerkers stimuleren deze ontwikkeling onder meer door het aanbod van op het kind afgestemd spelmaterialen zoals een rammelaar en een loopkar. Bij oudere kinderen wordt de motorische ontwikkeling gestimuleerd door activiteiten als balspellen, fietsen, springen, de trap opklimmen, etc. Ook tijdens zang- en dansspelletjes wordt hieraan aandacht besteed. De fijne motoriek wordt gestimuleerd door met kinderen te knutselen, tekenen, puzzelen, en te bouwen met constructiematerialen en dergelijke.

2.3 Cognitieve ontwikkeling

We stimuleren de cognitieve ontwikkeling van de kinderen zodat ze steeds beter leren begrijpen hoe de wereld in elkaar zit. Ieder kind ontwikkelt zich in zijn eigen tempo, op zijn eigen manier en niveau. Uitgaande van de mogelijkheden van elk individueel kind, worden bij Willemijne spelmaterialen en activiteiten aangeboden die een beroep doen op de cognitieve ontwikkeling. Voorbeelden hiervan zijn met duplo of blokken spelen, puzzelen, boekjes lezen en het deelnemen aan verschillende kringspelletjes. Wij vinden het belangrijk om de kinderen te stimuleren hun omgeving te exploreren.

2.4 Concentratievermogen

Ook het concentratievermogen wordt bij de kinderen gestimuleerd. Tijdens verschillende bezigheden wordt hierop een beroep gedaan zoals bij verschillende spelletjes en puzzels. De kinderen worden niet onderbroken wanneer ze ergens mee bezig zijn en krijgen zo nodig de tijd om zijn/haar bezigheden af te bouwen. Bij gezamenlijke activiteiten zoals bij het eten, wordt van de kinderen verwacht enige tijd aan tafel te blijven zitten.

2.5 Zintuiglijke ontwikkeling

Gedurende een dag op Willemijne wordt de zintuiglijke ontwikkeling regelmatig geprikkeld. Dit gebeurt onder andere bij het lezen en bekijken van boekjes. Ook het luisteren komt vrijwel op alle momenten van de dag aan bod. Speciaal hierop gerichte groepsactiviteiten zijn het dagelijks samen zingen, samen praten en naar elkaar luisteren, het luisteren naar en het zelf maken van muziek. De tastzin van de kinderen wordt geprikkeld bij bezigheden zoals het spelen in de zandbak, het spelen met water, verf en klei. Baby's worden in overleg met de ouders stapje voor stapje begeleid naar het eten van diverse soorten vast voedsel.

2.6 Creatieve ontwikkeling

We bieden de kinderen veel verschillende mogelijkheden tot creatieve expressie. Zo wordt er bij vrije spelactiviteiten aandacht besteed aan onder andere verbeelding, fantasie en 'doen alsof spel'. Voorbeelden zijn spelen in de poppenhoek en met de verkleedkist. Creatieve activiteiten aan tafel zijn vooral gericht op het ontdekken en leren werken met materiaal zoals verf, klei, plaksel, papier, krijt, potloden, papier en ander kosteloos materiaal. We stimuleren de kinderen om zelf de mogelijkheden van het materiaal te ontdekken. Zo hebben sommige kinderen enige aanmoediging nodig om met vingerverf te durven werken. Zelf geven we soms ook suggesties of tonen we andere mogelijkheden van het materiaal. Er wordt dagelijks met de kinderen gezongen. Soms worden de muziekinstrumenten hierbij gebruikt. Regelmatig zetten we vrolijke muziek aan waarop wordt gedanst.

2.7 Taalontwikkeling

De taalontwikkeling wordt op verschillende manieren bevorderd zoals door met de kinderen boekjes te lezen, te praten, liedjes te zingen en goed naar ze te luisteren. We benoemen onder meer wat de kinderen en pedagogisch medewerkers doen en wat er te zien is. Dit begint al in de babygroep. Gedurende de gehele periode dat het kind op kinderdagverblijf Willemijne verblijft, wordt de taalontwikkeling ondersteund.

2.8 Mentor

Ieder kind op Willemijne heeft een mentor. Het mentorschap is onderdeel van de Wet Innovatie Kwaliteit Kinderopvang (IKK).

Ieder kind krijgt een eigen mentor, die het mentorschap aan de ouders kenbaar zal maken. Dit is een van de pedagogisch medewerkers van uw kind. De mentor is een vast aanspreekpunt voor ouders voor de afstemming over de ontwikkeling en het welbevinden van het kind. Zij volgt het kind met bijzondere aandacht met behulp van de Uk en Puk methode om een goed en volledig beeld te verkrijgen verzamelt de mentor ook informatie over uw kind bij andere betrokken pedagogisch medewerkers. Eens per jaar krijgt u een observatieverslagje van uw kind.

De mentor kijkt goed naar het welbevinden van het kind en gaat met ouders in gesprek als wij bijzonderheden signaleren. Dit doen wij door een oudergesprek te initiëren. Ook u als ouder kan hiertoe het initiatief nemen. Wij horen het graag als er iets speelt om samen te zoeken naar een passende oplossing.

Indien de mentor op de dag afwezig is, kunt u uiteraard ook terecht bij de andere pedagogisch medewerkers. Zij zorgen dan voor een goede overdracht naar de mentor. Bij langdurige afwezigheid van de mentor of wijzigingen, zorgen wij ervoor dat uw kind een andere (tijdelijke) mentor krijgt. Wij stellen u altijd per e-mail op de hoogte als de mentor van uw kind wijzigt en zorgen voor een goede overdracht naar de volgende mentor.

Hoofdstuk 3. Omgangsvormen

Binnen kinderdagverblijf Willemijne bestaan er een aantal waarden en normen waar alle pedagogisch medewerkers achter staan. Uiteraard hebben deze bij elk individu een andere volgorde van belangrijkheid. Ook ouders hebben hun eigen normen en waarden die zij hun kind mee willen geven. Wij proberen hierin zoveel mogelijk met de ouders mee te gaan maar blijven hierbij binnen grenzen van onze eigen pedagogische visie.

Pedagogisch medewerkers werken met een positieve instelling. Deze positieve instelling, de liefde voor het kind en de professionaliteit van de pedagogisch medewerker, zorgen voor een goede band met de kinderen. Wij vinden het erg belangrijk dat het kind zich veilig en geborgen voelt tussen de andere kinderen en bij de pedagogisch medewerkers omdat kinderen vanuit een veilige situatie zich goed kunnen ontwikkelen en hun eigen mogelijkheden en beperkingen kunnen ontdekken.

3.1 Omgang groepsleiding en kind

- Open en eerlijke houding

We gaan op een open manier met de kinderen om. De kinderen krijgen ruimte om te experimenteren en/of 'foutjes' te maken. We leggen de kinderen eerlijk uit waarom iets op een bepaalde manier gebeurt. Op deze manier kan het kind vertrouwen opbouwen.

- Respectvol

We gaan op een respectvolle manier met kinderen om. We leggen ons handelen uit en de kinderen hebben ook inspraak. We geven hen de tijd om aan te geven waarom ze iets eventueel niet zouden willen. Op deze manier voelt een kind zich serieus genomen.

- Positief

We benaderen kinderen op een positieve manier. Positiviteit wordt uitgestraald en dus overgebracht op een groep. Hoe positiever je als pedagogisch medewerker bent des te positiever de sfeer op de groep is. Ook het aangeven van grenzen bij kinderen wordt op een positieve manier gedaan.

- Verantwoordelijkheid

Wij als pedagogisch medewerkers van Willemijne zijn ons bewust van onze grote verantwoordelijkheid. Hierop wordt gedurende de hele dag een beroep gedaan. Het gevoel van verantwoordelijkheid uit zich in een alerte en oplettende houding.

- Vertrouwelijk

Er wordt op een vertrouwelijke manier met de kinderen omgegaan. Als pedagogisch medewerker heb je een voorbeeldfunctie waarop de kinderen vertrouwen. Het kind kan zich bijvoorbeeld verraden voelen als het ziet dat de pedagogisch medewerker doorvertelt wat die dag bijvoorbeeld niet goed is gegaan. In zo'n situatie wordt de ouder of collega apart genomen.

- Belonen en straffen

Positief gedrag van het kind wordt zoveel mogelijk beloond in de vorm van een uitgebreid compliment. Op deze manier wordt dit gedrag gestimuleerd. Ongewenst gedrag van het kind wordt op verschillende manieren benaderd. In eerste instantie wordt het kind aangesproken op het gedrag. De pm-er geeft daarbij direct aan wat wel de bedoeling is. Daar beginnen we altijd eerst mee: het negatieve gedrag ombuigen tot positief gedrag. We kunnen dan ook het kind proberen af te leiden van het ongewenste gedrag. Soms is het kind negeren een goede manier om de focus ergens anders op te krijgen. Meestal zijn bovenstaande voorbeelden voldoende voor een kind om gewenst gedrag te laten zien. Als bij oudere kinderen het ombuigen van het ongewenste gedrag niet lukt, wordt na drie keer waarschuwen het kind op een stoeltje apart gezet om hem/haar duidelijk te maken dat het vertoonde gedrag niet gewenst is. Het kind kan op die manier even tot rust komen, waarna de pedagogisch medewerker en het kind er nog even op terug komen. De pedagogisch medewerker die het kind gecorrigeerd heeft, zal ook altijd weer het kind betrekken bij het groepsgebeuren. Voor het kind moet het duidelijk zijn dat alles weer in orde is.

- Zelfstandigheid

Om zelfstandig te kunnen functioneren is het belangrijk dat het kind in de gelegenheid gesteld wordt om dingen te kunnen leren. We stimuleren kinderen in activiteiten die ze aankunnen. We zijn actief in het vinden van mogelijkheden waarin kinderen hun zelfstandigheid en zelfredzaamheid kunnen oefenen. Tijdens de dagelijkse bezigheden in het kinderdagverblijf doen zich vele situaties voor waarin de kinderen in de gelegenheid worden gesteld om hun zelfstandigheid en zelfredzaamheid te kunnen oefenen. Voorbeelden hiervan zijn: zelfstandig eten, naar het toilet gaan, aan- en uitkleden. Tevens stimuleren de pedagogisch medewerkers de zelfstandigheid bij kinderen door ze soms kleine opdrachten te geven.

3.2 Omgang kinderen onderling

In kinderdagverblijf Willemijne leren we de kinderen de basisvaardigheden die ze nodig hebben bij het deel uitmaken van een groep. Aan de hand van regels maken we de kinderen duidelijk dat ze soms op elkaar moeten wachten waardoor ze rekening met elkaar leren houden. We leren de kinderen voorzichtig met elkaar om te gaan en naar elkaar te luisteren. Ook laten we de kinderen elkaar de beurt te geven bij het eten en andere gezamenlijke activiteiten zoals kringspelletjes en samen muziek maken. Het stellen van regels en structuur helpt kinderen de gehanteerde waarden, normen en gewoonten eigen te maken en een geweten te vormen.

Kinderen leren ook veel door naar elkaar te kijken en elkaar te imiteren. Als een pedagogisch medewerker bijvoorbeeld een kind troost komt vaak een ander kind toekijken. De pedagogisch medewerker legt dan vaak uit waarom een kind verdrietig is. Kinderen leren sociaal gedrag door onder andere voorbeeldgedrag. Door leeftijdgenootjes samen te laten spelen en te communiceren leren ze allerlei sociale vaardigheden. Ze leren mee te leven, behulpzaam, onbaatzuchtig en eerlijk te zijn. Ze leren samen te spelen en ook om samen te delen.

Vaak hebben ze daar nog de begeleiding van een volwassene bij nodig. De pedagogisch medewerker ondersteunt de kinderen in de interactie tussen kinderen onderling en zij ondersteunt ze in het voorkomen en oplossen van conflicten. Het gedrag dat een kind kan vertonen door bijvoorbeeld boosheid is namelijk niet altijd aanvaardbaar; bijvoorbeeld wanneer een kind boos is en dit op een ander kind afreageert door te slaan. De pedagogisch medewerker zal het kind dan corrigeren, verbaal of non-verbaal en het kind leren om zijn

gevoelens onder woorden te brengen in plaats van bijvoorbeeld te slaan. Op deze manier keur je nooit het kind en zijn gevoel af, maar enkel het vertoonde gedrag.

Hoofdstuk 4.   Verzorging van het kind

4.1   Veiligheid

In kinderdagverblijf Willemijne staat de veiligheid van het kind voorop. Te allen tijde wordt de afweging gemaakt of activiteiten en materialen voldoende veilig zijn voor de kinderen. Bij de aanschaf van materialen letten we goed op de veiligheid. Beschadigd of kapot spelmateriaal wordt gerepareerd of vervangen. We proberen steeds een evenwicht te vinden tussen veiligheid en uitdaging. Kinderen moeten ook leren om te gaan met situaties die enige vorm van gevaar op kunnen leveren. Materialen en toestellen die enig gevaar op kunnen leveren worden alleen onder toezicht gebruikt en er zijn duidelijke regels over hoe we deze gebruiken.

De buitenspeelplaats is gedeeltelijk ommuurd. De ingang van de speelplaats is voorzien van twee hoge hekken, die afzonderlijk geopend moeten worden. Daarvan is een van de twee hekken voorzien van een speciale handgreep, die hooggeplaatst is, die kinderen niet zelfstandig kunnen openen. Het is voor de kinderen niet mogelijk om zelfstandig vanuit de speelplaats in de nabijheid van de straat te komen. De afspraak is als er een bezoeker op het terrein komt, dat één van de twee pedagogische medewerkers direct naar het hek gaat om de kinderen weg te houden van het hek.

Om het kinderdagverblijf binnen te komen dient aangebeld te worden. Hiermee worden buitenstaanders geweerd en kunnen alleen door controle van de pedagogisch medewerkers ouders het kinderdagverblijf binnenkomen.

4.2   Voeding en hygiëne

Kinderen worden gestimuleerd om gezond en voldoende te eten. Bij kinderdagverblijf Willemijne worden de broodmaaltijden en het fruit(hapje) verzorgd. De voeding voor het jonge kind (melkfles e.d.) wordt door de ouders meegegeven. Een kind hoeft niet meer te eten dan het wil. We zijn van mening dat een kind tot zich neemt wat het nodig heeft (uitzonderingen daargelaten) en zich alleen maar meer afzet onder dwang. Natuurlijk zullen wij wel alle trucs uit de kast halen om het kind te stimuleren te eten. Er wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met eventuele dieetwensen.

Bij het middageten hanteren we een vast ritueel. Voor het eten wordt het liedje 'smakelijk eten' gezongen. De kinderen krijgen stukjes brood met vegetarische smeerworst, humus, Philadelphia, fruitspread en appelstroop uitgedeeld. Kinderen onder de twee jaar krijgen brood zonder korstjes.

Kinderen vanaf twee jaar worden gestimuleerd de korstjes van de boterham te eten. Dit bevordert een goede kaak- en mondspierontwikkeling. Als iedereen klaar is met de

boterhammen gaan we drinken. Hierna zingen we vaak een aantal liedjes, zodat de langzame eters en drinkers ook rustig kunnen eindigen. Er wordt tijdens het eten gekletst en gelachen. Wij vinden het namelijk belangrijk dat het eetmoment een gezellig samenzijn is.

Wél verwachten wij van de kinderen dat ze op hun stoel blijven zitten.

Bij Willemijne vinden we het belangrijk dat kinderen in een gezonde omgeving opgroeien en besteden we aandacht aan hygiënisch gedrag. De kinderen worden geleerd hun handen te wassen als zij naar het toilet zijn gegaan, na activiteiten zoals verven en na het buiten spelen. Pedagogisch medewerkers wassen hun handen nadat zij kinderen hebben verschoond of het kind bij het toiletbezoek hebben geholpen. De aankleedtafel wordt na iedere verschoning met alcohol gereinigd.

Ieder jaar worden de risico-inventarisaties veiligheid en hygiëne op het kinderdagverblijf uitgevoerd volgens de richtlijnen van de Wet op de Kinderopvang.

4.3 Zindelijkheid

We ondersteunen het zindelijk worden wanneer kinderen daaraan toe zijn. We stimuleren de kinderen om naar het toilet (of potje) te gaan, maar we forceren dit niet. We besteden extra aandacht aan het zindelijk worden als kinderen laten merken dat ze daaraan toe zijn of als ouders ons dit vragen. We nemen ze dan regelmatig mee naar het toilet waardoor ze hiermee vertrouwd raken, ook al maken ze er zelf nog niet actief gebruik van. Bij eventuele ‘ongelukjes’ maken we hier geen probleem van en stellen we het kind op zijn/haar gemak. Het stimuleren van de zindelijkheid gebeurt altijd in overleg met de ouders. We proberen de aanpak zoveel mogelijk af te stemmen op die van thuis. Aan de ouders wordt gevraagd om extra reservekleding mee te geven en luiers/broekjes. Wanneer deze met regelmaat “droog” blijft, zal het gaan oefenen zonder deze broekjes. Uit hygiënisch oogpunt en ook uit het oogpunt van het welbevinden van het kind geven we na drie ongelukjes op een dag het kind een luier aan.

4.4 Slapen

Slapen is een dagelijks terugkerend ritueel op een kinderdagverblijf. Om alle indrukken en belevenissen van een intensieve dag op Willemijne te verwerken, is een rustperiode voor veel kinderen onmisbaar. Het slaapritme van een kind is afhankelijk van het type kind en van het ritme dat ouders in de thuissituatie aanhouden. Het kan zijn dat een kind op Willemijne meer of minder slaapt dan thuis. Dit is afhankelijk van de invloed van de indrukken en belevenissen. Bij Willemijne hanteren we een aantal richtlijnen met betrekking tot de slaaptijden en kijken per kind of het daaraan toe is en overleggen dit met ouders.

- **Slaaptijden**

Baby's in de leeftijd tot 6 maanden slapen wanneer ze daaraan toe zijn. Vanaf 6 maanden proberen we het kind te laten wennen aan een vast slaapritme. Dit wordt gedaan door het kind vanaf die tijd te laten wennen aan twee vaste slaaptijden gedurende de dag; van 10.00 uur tot ongeveer 11.30 uur/12.00 uur en van 14.00 uur tot ongeveer 15.30 uur/16.00 uur. Vanaf de leeftijd van ongeveer 1 1/2 tot 4 jaar is het kind meestal toe aan één middagslaapje. Deze peuters gaan na het eten (± 12.30 uur) onder begeleiding slapen.

- **Regels met betrekking tot slapen**

Babyslaapruimte:

Voor de veiligheid maken we gebruik van een babyfoon zodat we te allen tijde voldoende toezicht kunnen houden op de kinderen in de slaapkamer. Bovendien controleren we regelmatig of de kinderen nog rustig slapen. Er is een raam aanwezig in de slaapkamer zodat de pedagogisch medewerkers de kinderen in de gaten kunnen houden. Om veiligheidsredenen worden geen dekbedjes gebruikt, maar slapen de kinderen in slaapzakjes. Ieder kind heeft per dag zijn/haar eigen slaapzakje (van Willemijne) en zijn/haar eigen bedje. Voor ieder kind is een vakje met naamstickers waarin de kleding wordt bewaard.

Peuterslaapruijnte:

In eerste instantie slapen de peuters in stapelbedjes in de slaapkamer. Zodra het welbevinden van de peuter dit toelaat, zal de peuter de overgang maken van het stapelbedje naar de stretcher op de groep. De peuters rusten/slapen na het eten ($\pm$ 12.30 uur). Ze liggen op stretchers onder begeleiding van de pedagogisch medewerker. Tijdens dit moment proberen we zoveel mogelijk rust te creëren. Peuters die niet meer slapen, rusten in ieder geval een half uur.

4.5 Ziekte

Kinderdagverblijf Willemijne streeft ernaar op een verantwoorde wijze met ziekte van een kind om te gaan. We denken in eerste instantie in het belang van het kind. We gaan ervan uit dat een kind het snelst opknapt in een omgeving die zich kan aanpassen aan het zieke kind wat meestal in de thuissituatie is. Een ziek kind heeft meer rust en aandacht nodig dan de pedagogisch medewerkers op het kinderdagverblijf kunnen bieden. Bovendien heeft Willemijne de verantwoordelijkheid voor de groepsgenootjes van het zieke kind. In geval van ziekte zal de leiding een afweging moeten maken (in het belang van het kind en de groepsgenootjes) óf, en in welke mate de opvang van het kind kan worden voortgezet.

Wij laten ons hierin leiden door de GGD. Deze is deskundig op het gebied van jeugdgezondheidszorg en geeft goede richtlijnen voor de handelwijzen bij zieke kinderen. Voortbouwend op die deskundigheid is bij Willemijne naar eigen inzicht een gezondheidsbeleid aanwezig om bij verschillende ziektebeelden juist te kunnen handelen. Dit naslagwerk wordt regelmatig geactualiseerd en zo nodig aangevuld. Vragen die wij niet kunnen nalezen of uit ervaring kunnen beantwoorden, worden voorgelegd aan de GGD. Daarbij hanteren we met een koortsregel. Wanneer het kind verhoging heeft (38,5 graden) lichten we de ouders in. Zodra het kind 38,9 graden of hoger heeft verzoeken we de ouders om het kind te komen ophalen. Daarnaast adviseren we de ouders om het kind na de koorts een dagje koortsvrij thuis te houden. Dit om het kind weer volledig te laten aansterken.

Bij de inschrijving bij Willemijne worden ouders geacht de medische gegevens (inclusief inentingen) van het kind en de gegevens van de huisarts te vermelden. Gedurende de opvang dienen de ouders deze gegevens, net als met de telefoonnummers, bij te stellen.

4.6 COVID-19 (corona)

Kinderdagverblijf Willemijne is een kleine organisatie en daardoor zijn we kwetsbaar, voor onszelf, onze naasten en uw kinderen en familieleden. Door ons allemaal aan de regels te houden en bij twijfel eerst te overleggen met ons, hopen we het virus buiten de deur te

houden. Dat is de enige manier waarop we op de korte en langere termijn open kunnen blijven en zo voor iedereen continuïteit van kinderopvang kunnen waarborgen.

Algemene maatregelen:

De kinderen mogen komen als ze gezond zijn of ‘slechts’ een snotneusje/ neusverkoudheid hebben. In het laatste geval gelden een aantal voorwaarden. Om een goed besluit te kunnen nemen, belt u ons eerst op de ochtend voor vertrek naar Willemijne: 030-2300950.

Ze blijven thuis bij:

- Hoest
- Niezen
- Keelpijn
- Verhoging of koorts
- Plotseling verlies van reuk of smaak
- Als ze in aanraking zijn geweest met een patiënt met een bevestigde COVID-19 infectie.
- Als een volwassen gezinslid klachten heeft die passen bij COVID-19, zoals loopneus en/of hoesten en/of verhoging/koorts en/of keelpijn en /of benauwdheid en/of verlies van reuk en smaak. Bij een bewezen negatieve COVID-test en als uw kind verder gezond is, mag het weer komen spelen.

Let wel: mocht uw kind in de ochtend met slechts een snotneusje bij Willemijne komen en in de loop van de dag toch gaan hoesten of verhoging krijgen, dan wordt u verzocht uw kind direct weer op te halen. Het is voor ons de enige manier om de gezondheid van andere kinderen, ouders en onze medewerkers zo goed mogelijk te beschermen.

Ook attenderen we u nogmaals op de mogelijkheid voor elke Nederlander om zich snel te laten testen bij verkoudheidsklachten. We maken hier voor onze medewerkers ook laagdrempelig gebruik van.

De kinderen mogen pas weer naar Willemijne als zij 24 uur geen klachten meer hebben. Kinderen met klachten worden zo mogelijk getest door de GGD met toestemming van ouder(s)/verzorger(s).

Gezin:

Als iemand in het huishouden van het kind koorts boven de 38 graden Celsius en/of luchtweg- of benauwdheidsklachten heeft, blijft het kind ook thuis. Als iedereen binnen het gezin 24 uur geen klachten heeft, mogen de kinderen weer naar Willemijne komen. Als iemand in het huishouden van de kinderen getest is voor COVID-19 en positief is, moeten kinderen thuisblijven tot diegene 24 uur klachtenvrij is. Daarna moeten de kinderen nog 14 dagen extra thuisblijven.

NB: Stel dat uw kind zonder klachten bij ons gebracht is, maar we gaandeweg toch klachten constateren, dan nemen we contact op met het verzoek uw kind direct weer op te halen. Bovenstaande regels gelden ook voor kinderen met diarreeklachten. Enerzijds omdat diarree (bij volwassenen) een symptoom van COVID-19 kan zijn. Anderzijds kan een 'onschuldig' buikvirus mogelijk een grote invloed hebben op de bezettingsgraad van onze medewerkers en daarmee op de continuïteit van de opvang die we in deze tijd kunnen bieden.

Brengen en ophalen

We hebben gekeken hoe ouders hun kinderen veilig kunnen brengen en ophalen, waarbij de 1,5 meter regel in acht wordt genomen. We maken gebruik van de twee bestaande buitenhekken. Daar zijn strepen met 1,5 meter afstand op de grond geplaatst. Het kind/de kinderen mag gebracht worden door 1 ouder/begeleider. Oudere (schoolgaande) kinderen mogen dus ook niet mee bij het brengen/ophalen. De ouder gaat niet mee door de hekken, een begeleider van Willemijne ontvangt het kind aan de andere kant van het hek. Kinderen die al kunnen lopen, worden uitgedaagd in de vorm van een spel om zelf over te steken naar de andere kant van het hek, waar de begeleider hen opvangt. Baby's worden in de Maxi-Cosi gelegd of in een boldekar en opgehaald door een van onze medewerkers, waarbij ouder en medewerker dus de 1,5 meter afstand bewaken.

NB: Veel ouders brengen hun kind op de fiets. We verzoeken u om de fietsen niet meer te parkeren voor onze ramen. Deze ruimte voor het pand hebben we nodig voor de 1,5 meter strepen. Fietsen kunt u kort parkeren in de straat naast of tegenover ons pand.

Tijdvakken voor brengen en halen

Om voor iedereen veilige opvang te bieden, werken we met tijdvakken van 10 minuten. Ieder kind wordt in een tijdvak ingedeeld voor zowel halen als brengen. Het kan gebeuren dat u door omstandigheden in de ochtend te laat bent, neem dan telefonisch contact met ons op. Mocht u uw kind eerder willen halen dan het afgegeven tijdvak, neem dan ook telefonisch contact op.

Voor kinderen die een dagdeel komen, en waarbij kinderen dus tussen de middag gehaald of gebracht worden, geldt het volgende: Ouders dienen vijf minuten voor aanvang van het brengen of halen naar Willemijne te bellen, zodat een medewerker uw kind kan komen ophalen of aangekleed naar u kan brengen naar de hekken.

Schriftje in coronatijd

Voor alle kinderen is er een schriftje, die zij na elke speeldag meekrijgen en weer mee terug moeten nemen. In het schriftje delen we kort mede hoe de dag is verlopen en of er bijzonderheden zijn. Het is dan ook fijn als u ook een kort verslagje geeft en bijzonderheden met ons deelt. Bij kinderen tot 1 jaar beschrijven we uitgebreider dan bij de kinderen vanaf 1 jaar. Alle bijzonderheden worden uiteraard wel vermeld, inclusief leuke anekdotes. Wij vragen de ouders, vooral van de jongste kindjes, om in het schrift te melden hoe laat zij de laatste voeding hebben gehad en hoe de nacht verlopen is, etc. Bij kinderen vanaf 1 jaar lezen we graag wanneer er bijzonderheden zijn.

Hygiëne en veiligheid

Zodra een kind buiten is opgevangen door onze begeleider, gaat het kind direct naar de betreffende groep. Daar staan onze pedagogisch medewerkers klaar. Nadat de schoenen en jassen uit zijn, worden eerst de handjes van de kinderen gewassen. Daarna kan de dag beginnen. De pedagogisch medewerkers moeten zich binnen houden aan de 1,5 meter regel tussen volwassenen. Bij kinderen gaat het emotionele en pedagogische aspect voor en kunnen we die afstand simpelweg niet houden. De kinderen moeten zich geborgen voelen. Op Willemijne doen we er alles aan om de algemene hygiëne voorschriften van het RIVM zo goed mogelijk na te leven. Zo zijn er op elke groep voldoende zeep, papieren handdoekjes/keukenpapier, alcohol, handschoenen en indien wenselijk mondkapjes.

We hebben toiletdeksels op de kindercw's. Door het toilet af te dekken nadat kinderen een grote boodschap hebben gedaan, voorkomen we dat vochtdeeltjes verspreid worden door de toiletruimte. Dagelijks worden alle deurknoppen en oppervlaktes (hotspots) gereinigd met alcohol/zeep.

Speelgoed en textiel (beddengoed, slaapzakjes, handdoeken etc.) worden dagelijks gereinigd of pas weer na 72 uur gebruikt. Speelgoed verdelen we in pakketjes en reinigen we dagelijks het grote speelgoed. Omdat we inmiddels weten dat het coronavirus onder gunstige omstandigheden 72 uur kan overleven, zorgen we er d.m.v. pakketjes voor dat we elke dag 'schoon en veilig' speelgoed hebben voor de kinderen. Stoffen speelgoed wordt dagelijks gewassen, net zoals alle textiel.

Knuffels/ spenen vanuit thuis

Wanneer uw kind vertrouwd is met een speen en/of knuffel, verzoeken we u van beide een schoon tweede exemplaar mee te geven, die bij Willemijne achterblijft en bewaard wordt in een bakje voorzien van de naam van het kind. Deze gebruiken we op de dagen dat uw kind bij ons is. Mocht u geen tweede exemplaar hebben, dan moeten we helaas vragen om niets mee te geven. M.a.w. Uw kind mag dus geen 'gebruikt' exemplaar mee naar binnen nemen. Natuurlijk geeft u wel dagelijks het tasje met extra kleding mee aan uw kind.

Flesvoeding

Voor de allerkleinsten geldt dat flessen (gevuld met aantal benodigde cc water) en verdeelbakjes dagelijks vanuit huis meegegeven dienen te worden voorzien van naam. Wij reinigen deze aan de buitenkant, waarna ze ook dagelijks weer mee naar huis gegeven worden.

Bezetting/extra maatregelen medewerkers Willemijne

Uiteraard gelden alle regels ook voor onze medewerkers en moeten zij eveneens thuisblijven bij gezondheidsklachten. Bij luchtwegklachten en/of koorts dienen zij zich daarnaast te laten testen op COVID-19. Als zij 24 uur klachtenvrij zijn of negatief zijn getest kunnen zij aan het werk. In geval van zieke medewerkers kan het onverhoopt gebeuren dat de bezetting van het

aantal pedagogisch medewerkers per groepje kinderen onder druk komt te staan. In dat geval zijn we genoodzaakt om u te vragen uw kinderen op te halen dan wel thuis te houden.

Hoofdstuk 5. Wennen op het kinderdagverblijf

Het eerste bezoek aan een kinderdagverblijf kan best spannend zijn voor zowel de ouders als het kind. Daarom is het belangrijk dat er voldoende aandacht wordt besteed aan de wenperiode. Het doel hiervan is een basis te leggen voor de vertrouwensband tussen kind, pedagogisch medewerkers en ouders.

5.1 Informatieverstrekking

Al bij de inschrijving worden ouders gevraagd essentiële informatie over het kind te verstrekken zoals inentingen, allergieën en eventuele andere bijzonderheden. Wanneer het kind daadwerkelijk op het kinderdagverblijf komt, wordt er een intakegesprek gehouden. Hier wordt aan de ouders gevraagd wat het eet- en slaapritme van het kind is en de gewoontes en/of rituelen. Op die manier kunnen we ons daar zoveel mogelijk op aanpassen.

5.2 Wenperiode

Ouders moeten eraan wennen dat hun kind nu naar een kinderdagverblijf gaat. Daarom maakt de pedagogisch medewerker in deze eerste periode extra tijd vrij om elkaar wat beter te leren kennen en al hun vragen te kunnen beantwoorden.

Ook het kind moet wennen aan de nieuwe omgeving, kinderen en pedagogisch medewerkers en doet veel nieuwe indrukken op. In de wenperiode zal vooral één pedagogisch medewerker zich bezighouden met het kind. Het kind krijgt zo de mogelijkheid om rustig te wennen aan de omgeving en aan de andere kinderen. De wenperiode verloopt bij ieder kind anders waardoor er geen standaardregels voor deze periode gehanteerd worden. Per kind wordt bekeken hoe het wennen verloopt.

Het stappenplan dat bij Willemijne over het algemeen gehanteerd wordt:

1. Ouder en kind komen op afspraak samen naar het kinderdagverblijf voor een eerste bezoek van ongeveer een uur.
2. Bij het tweede bezoek van ouder en kind (van ongeveer twee uur) gaat de ouder na een half uur even weg.
3. Afhankelijk van hoe de vorige bezoeken zijn gegaan, wordt het kind een halve dag naar Willemijne gebracht.

Het kind is ‘goed gewend’ als het zich prettig voelt in de groep, zonder aanwezigheid van de ouders. Indicaties voor een goede gewenning zijn: makkelijk afscheid nemen, contact maken

met pedagogisch medewerkers of met andere kinderen, zichzelf of met andere kinderen kunnen vermaken, goed eten en goed gaan slapen.

5.3 Overgang van baby- en dreumesgroep naar peutergroep

De overgang naar de peutergroep verloopt geleidelijk. Wannéér het kind over gaat naar de peutergroep is afhankelijk van zijn/haar leeftijd en of het kind daar al dan niet aan toe is. Uit ervaring blijkt dat dit meestal rond 18 maanden het geval is. Wanneer het toelaat op de peutergroep met de aantal kinderen en aantal pedagogisch medewerkers, zal in overleg met de ouders geoefend worden op de peutergroep. Hiervoor tekenen de ouders wanneer het 18 maanden is en zijn of haar welbevinden het toelaat om op de peutergroep te spelen. In de eerste periode in de peutergroep wordt het kind extra begeleid bij het vinden van een plekje in de nieuwe groep. De overgang zal altijd besproken worden met de ouders, zodat deze weer kunnen aangeven hoe het kind de beleving thuis ervaart.

Hoofdstuk 6. Feesten en rituelen

Dagelijkse rituelen vinden we belangrijk voor de kinderen omdat ze houvast geven door de dag heen. In de ochtend, tijdens het afscheid, wordt er gezwaaid naar de ouder die vertrekt. Verder hebben we liedjes op vaste momenten die we met elkaar zingen, bijvoorbeeld het welkomstliedje en fruitliedje. Er zijn vaste eetmomenten en voor het slapengaan wordt een boekje voorgelezen.

De jaargetijden, de verjaardagen en de jaarlijkse feestdagen lopen als een rode draad door het programma van Willemijne. Deze thema's komen vaak terug in de activiteiten die met de kinderen ondernomen worden. Op een leuke, speelse manier besteden we aandacht aan de jaargetijden. Dit wordt onder meer gedaan door boekjes te lezen, te knutselen en in de herfst samen bladeren te zoeken. De verjaardagen van de kinderen en het afscheid van het kinderdagverblijf worden uitgebreid gevierd. Het jarige kind krijgt een feestmuts op en mag op de verjaardag stoel zitten. Vervolgens wordt voor de jarige gezongen en mag hij/zij een verantwoordelijke traktatie uitdelen. De traktatie kan een gezonde snack zijn (i.v.m. Corona is het wenselijk dat dit een voorverpakte snack mag zijn) of een leuk klein cadeautje.

In het kinderdagverblijf worden de feestdagen gevierd door iets speciaals te organiseren. In de aanloop naar Pasen worden er volop paaseieren en paashaasjes geknutseld en getekend. Vlak voor Pasen krijgen de kinderen een klein cadeautje met wat paaseitjes mee naar huis. Ook voor Moeder- en Vaderdag wordt er iets heel speciaals geknutseld en ingepakt. Deze cadeautjes worden dan in de week van Moeder- Vaderdag in groot geheim meegegeven, wat een hele grote uitdaging is voor de kinderen. In de Sinterklaasperiode worden er liedjes gezongen en wordt er geknutseld rondom dit thema zoals bijvoorbeeld een stoomboot maken. De feestweek zal ongeveer drie dagen zijn waar de kinderen allerlei spelletjes en feestelijkheden vieren o.a. verkleeden, schminken, dansen, knutselen etc. Rond Kerstmis wordt er een kerstboom opgezet, kerstversieringen geknutseld en verhaaltjes over Kerstmis voorgelezen en een Kerstlunch genuttigd.

Hoofdstuk 7.

Dagindeling

In dit hoofdstuk zal de dagindeling van zowel de baby/dreumesgroep als de peutergroep van Willemijne worden beschreven om een beeld te krijgen hoe een dag op Willemijne eruitziet. Deze indeling wordt over het algemeen door de pedagogisch medewerkers nagestreefd; echter in bepaalde situaties wordt flexibel omgegaan met deze tijden. Voorbeelden hiervan zijn: een verjaardag, een feest zoals Kerstmis of Sinterklaas of een andere bijzondere gebeurtenis.

Een dag bij Willemijne:

- 7.45u**   Opening van kinderdagverblijf Willemijne. Vanaf 7.45 uur worden de kinderen gebracht. Nadat ouders afscheid hebben genomen en zijn uitgezwaaid, gaan de kinderen spelen.
- 08.30u**   De baby's en peuters gaan naar hun eigen groep en de tussen deur gaat dicht zodat iedereen rustig de dag kan beginnen.
- 09.30u**   De peuters gaan gezamenlijk aan tafel en eten fruit en drinken thee/water. Hetzelfde geldt voor de baby's en dreumesen op de babygroep waar ze gepureerd fruit, thee of water krijgen.
- 10.00u**   De luiers worden verschoond en voor de kinderen die zindelijk zijn of daarmee aan het oefenen zijn, is er gelegenheid om naar de wc te gaan. De kinderen die 'de ochtend (nog) slapen worden naar bed gebracht. De peuters gaan vrij spelen.
- 10.30u**   Kinderen die nu niet slapen worden aan de dreumesen activiteiten aangeboden zoals kleuren, blokken bouwen, met de trein spelen etc. Met de peuters wordt meestal een knutselactiviteit gedaan of gaan ze, onder begeleiding, buiten spelen.
- 11.30u**   De peuters en dreumesen eten afzonderlijk een broodmaaltijd met water/thee.
- 12.00u**   De luiers worden verschoond en voor de kinderen die zindelijk zijn, is er tijd voor een wc-ronde. De kinderen boven anderhalf jaar gaan rusten/slapen.
- De baby's die 's morgens geslapen hebben, worden uit bed gehaald, krijgen een schone luier, voeding en eventueel vast voedsel.

- 12.00u** Tot 12.00 uur en na 14:00u kunnen de kinderen die een halve dag komen, gebracht en gehaald worden.
- 13.30u** Baby's en dreumesen krijgen vers gepureerd fruit en water/thee.
- 14.00u** Bedtijd voor baby's en dreumesen. Voor het slapen gaan worden alle kinderen verschoond. De kinderen die om 12.00 uur zijn gaan slapen, worden uit bed gehaald en worden tevens verschoond of gaan naar het toilet.
- 14.30u** De peuters gaan gezamenlijk aan tafel voor water/thee en een stuk fruit. Daarna wordt binnen gespeeld, buiten gespeeld of worden activiteiten aangeboden.
- 16:00u** De peuters gaan gezamenlijk aan tafel voor een boterham en water/thee. Hetzelfde geldt voor de dreumesen. Kinderen die nog liggen te slapen worden uit bed gehaald en krijgen ook te eten of worden gevoed.
- 16.30u** De baby's krijgen schone luiers en de kinderen die zindelijk zijn gaan naar de wc.

Vanaf 16.00 uur tot 18.00 uur hebben de kinderen weer de mogelijkheid om aan een activiteit mee te doen. De kinderen die geen behoefte hebben aan een activiteit gaan vrij spelen. Bij mooi weer spelen de peuters buiten.

18.15u Willemijne is gesloten

Zoals al eerder vermeld is de dagindeling globaal. Baby's hebben bijvoorbeeld hun eigen dagritme waarvan wij het belangrijk vinden die te volgen. Vanaf de leeftijd van ongeveer 6 maanden, wordt er langzaam gewend aan een regelmatig dagritme. Dit wordt onder andere gedaan door de baby vanaf die tijd te laten wennen aan twee vaste slaaptijden gedurende de dag. Ook in de wenperiode van een kind, ongeacht welke leeftijd, wordt flexibel omgegaan met tijden zodat het kind de ruimte krijgt te wennen en daardoor zich thuis te voelen bij Willemijne.

Hoofdstuk 8. Regels en afspraken

Ten aanzien van de beleidsregels kwaliteit kinderopvang 2005 is het ons inziens belangrijk enkele regels en afspraken toe te lichten. Hieronder beschrijven we enige algemene regels met betrekking tot het maximale aantal kinderen toegestaan op een kinderdagverblijf, het open-deuren-beleid, de pedagogisch medewerkers-kind-ratio en het beleid ten aanzien van een achterwacht.

- **Maximaal aantal kinderen**

Kinderdagverblijf Willemijne verzorgt de dagopvang voor kinderen tot de leeftijd waarop zij het basisonderwijs gaan volgen (0 tot 4 jaar). Deze opvang vindt plaats in vaste groepen (zgn. stamgroepen) in groepsruimten die daarvoor passend zijn ingericht. Deze zijn zodanig ingericht dat ze in overeenstemming zijn met het aantal en de leeftijd van de op te vangen kinderen. De groepsruimten op het kinderdagverblijf zijn veilig ingericht en geschikt voor meerdere activiteiten.

Bij Willemijne zijn er dagelijks in totaal maximaal 25 kinderen aanwezig volgens de normen van de vergunning van het kinderdagverblijf. Gezien de oppervlakte van de ruimtes hanteren we voor de stamgroep in de babygroep (totaal 36 m²) een maximum van negen kinderen en op de peutergroep (totaal 59 m²) zestien kinderen. Kinderen van 0 tot ongeveer 18 maanden verblijven in de baby- en dreumesgroep. Deze bevindt zich in de achterkant van het gebouw. De kinderen vanaf 18 maanden (zodra het welbevinden van het kind het toelaat) tot 4 jaar zitten in de peutergroep. Deze bevindt zich aan de voorkant van het gebouw. De overgang naar de volgende stamgroep vindt altijd in overleg plaats met ouders. Zij dienen daarbij schriftelijke toestemming te geven.

- **Verticale groep**

Willemijne werkt met 2 horizontale groepen. In het geval dat er maximaal 12 kinderen aanwezig zijn, worden de groepen samengevoegd tot 1 verticale groep. Daarbij wordt rekening gehouden met de beroepskracht kind ratio (bkr). Ouders geven hiervoor eenmalig schriftelijke toestemming.

- **Open-deuren-beleid**

Bij Willemijne wordt een open-deuren-beleid gehanteerd. Dit houdt in dat er activiteiten worden ondernomen waarbij het kind zijn eigen stamgroep verlaat (bijv. buiten spelen met een kind uit een andere stamgroep). In dit geval maken de kinderen gebruik van twee verschillende ruimtes op één dag. Zowel de baby- en dreumesgroep als de peutergroep hebben zoveel mogelijk vaste pedagogisch medewerkers. Bovendien kennen de kinderen alle pedagogisch medewerkers vrij goed aangezien er bij Willemijne in een klein teamverband wordt samengewerkt. Naast de vaste pedagogisch medewerkers is er vrijwel dagelijks een begeleider aanwezig op het kinderdagverblijf. De begeleider ondersteunt de beroepskracht en draagt zorg voor de huishoudelijke taken.

- Extra opvangdagen

Kinderdagverblijf Willemijne biedt de mogelijkheid aan ouders om extra opvangdagen af te nemen indien het maximaal aantal kinderen die dag toelaat.

Ouders kunnen een extra dagdeel afnemen van minimaal 4 uur en een kwartier.

Daarnaast biedt Kinderdagverblijf Willemijne ook een strippenkaart waarmee de ouders minder dan 4 uur en een kwartier kunnen afnemen zoals bijvoorbeeld om een boodschap te doen of haar of zijn kind een uurtje langer te laten blijven bij een dagdeel. Het is ook mogelijk om dagen te ruilen. Dit kan 6 keer per jaar. Dan is het wel prettig als het gebeurt binnen twee weken tijd en in overleg met de eigenares.

Indien er geen plaats is voor het kind in zijn/ haar eigen stamgroep, dienen ouders schriftelijk toestemming te geven voor opvang in een andere stamgroep. Tevens wordt er wederom rekening gehouden met de kind ratio.

De regels/afspraken met betrekking tot het ruilen van niet gebruikte dagen.

Op Kinderdagverblijf Willemijne kunt u per jaar 6 dagen vrij ruilen, mits de leidster-kind-ratio (zie uitleg hieronder) gehandhaafd kan worden. Deze dagen kunnen alleen vooruit aangevraagd worden, dit per mail of aan een van de pm-ers/Hanneke. Een ruildag kan maximaal twee weken voor de betreffende datum worden toegekend/afgewezen. Wanneer ouders een ruildag willen afnemen, moet ook de dag die wordt geruild direct vastgelegd worden. Eenmaal geruide dagen kunnen dan niet meer gebruikt worden. Vakanties en ziekte mogen geruild worden, mits dit in de toekomst is. Een dag die al geweest is kan niet meer geruild worden. Indien het kind halve dagen is geplaatst, kan er geruild worden tussen twee dagdelen. Dus een ochtend wordt geruild tegen een ander ochtend/middag of twee halve dagen kunnen ingezet worden voor 1 hele dag. (1 hele dag kan niet worden omgezet in twee halve dagen) Voor ruildagen is dit niet van toepassing op de periode dat Willemijne dicht is (tussen kerst en oud & nieuw). Naast ruilen kunt u ook incidenteel extra dagen aanvragen. Ook hier geldt dat aan de leidster-kind-ratio voldaan moet worden. Het bieden van ruildagen is een extra service, er kunnen geen rechten aan ontleend worden.

- Leidster -kind-ratio

De verhouding tussen het aantal beroepskrachten en het aantal feitelijk gelijktijdig aanwezige kinderen in de (stam)groep is als volgt:

- minimaal één beroepskracht per drie aanwezige kinderen tot 1 jaar
- minimaal één beroepskracht per vijf aanwezige kinderen van 1 tot 2 jaar
- minimaal één beroepskracht per acht aanwezige kinderen van 2 tot 3 jaar
- minimaal één beroepskracht per acht aanwezige kinderen van 3 tot 4 jaar.

Bij kinderen van verschillende leeftijden in één groep wordt het rekenkundig (zie 1ratio.nl) gemiddelde berekend, waarbij naar boven kan worden afgerond. Bij (spel)activiteiten waar kinderen de stamgroep verlaten, wordt de leidster-kind-ratio op kindercentrumniveau vastgesteld volgens deze sleutel.

- Achterwacht

Openen en sluiten van Willemijne/achterwacht.

Met ingang van 1 januari 2005 is het convenant kwaliteit van kracht voor alle kinderopvangorganisaties in Nederland. In het convenant kwaliteit is o.a. opgenomen dat er drie uur per dag minder pedagogisch medewerker aanwezig mag zijn, dan het officiële aantal pedagogische medewerking in verhouding tot het aantal kinderen voorschrijft. Daarnaast is bepaald dat wanneer een pedagogisch medewerker alleen in het kinderdagverblijf aanwezig is, tenminste een andere volwassene als “achterwacht” dient te functioneren. In de toelichting op het convenant wordt aangegeven dat bij kleinschalige opvang de achterwacht geregeld moet zijn, maar niet aanwezig hoeft te zijn. Bij Willemijne zijn de volgende maatregelen getroffen:

Het kinderdagverblijf wordt met minimaal twee pedagogisch medewerksters geopend en met een pedagogisch medewerkster met nog een pedagogisch medewerker of een begeleider afgesloten.

Aangezien Willemijne een klein kinderdagverblijf is, is een achterwacht beschikbaar. Het gaat daarbij om een andere volwassene die in geval van calamiteiten, waarbij de veiligheid van de opgevangen kinderen in het geding is, beschikbaar is. De achterwachtfunctie wordt vervuld door twee (in de nabijheid van Willemijne wonende) beroepskrachten die opgeroepen kunnen worden en binnen tien minuten aanwezig zijn.

- Maximaal 3 uur per dag afwijken van BKR

Met de nieuwe wetgeving IKK 2018 kunnen we hierbij eraan toe voegen dat wij tevens de 3 uursregeling specifieker kunnen aangeven. Willemijne wijkt niet af van de BKR tussen 8:30 en 12:30 en tussen 14:00 en 17:30. Willemijne wijkt mogelijk af tussen 7:45 en 8:30, tussen 12:30 en 14:00 en tussen 17:30 en 18:15. Per dag wordt nooit meer dan 3 uur afgeweken van de BKR.

Hoofdstuk 9. Kwaliteitszorg

Kinderopvang Willemijne vindt het belangrijk dat kinderen in een veilige en vertrouwde omgeving worden opgevangen. We brengen het principe van vier ogen, vier oren en transparantie op verschillende manieren in praktijk. Vanaf juli 2013 moet de kinderdagverblijven (0-4 jaar) aan de eisen die gesteld worden aan dit principe voldoen. De GGD controleert hierop.

9.1 Vier-ogen-principe

Voorzorgmaatregelen die vanaf 1 juli 2013 gelden worden grotendeels door Willemijne gehanteerd. Daar waar nodig worden ze aangescherpt.

- In de ochtend van 7:45 tot 8:30 en aan het eind van de middag van 17:30 tot 18:15 worden de kinderen gezamenlijk opgevangen. In die periode staan er minimaal twee pedagogisch medewerkers op deze groep.
- We werken op Kinderdagverblijf Willemijne met open-deuren-beleid. De activiteiten kunnen plaats vinden in een andere ruimte, met andere kinderen waarbij naast vaste pedagogisch medewerkers ook andere medewerkers (stagiaires of huishoudelijke medewerkers) betrokken zijn. Dit geeft, naast het aanbieden van verschillende activiteiten die aansluiten bij de ontwikkelingsgebieden, zo ook een sociale controlefunctie.
- In de babyslaapkamer maken we gebruik van een babyfoon. Deze babyfoon is naast het controleren hoe het met de kinderen op de slaapkamer gaat, ook een controle van de pedagogisch medewerker als ze op de slaapkamer is. In de babyslaapkamer bevindt zich een raam waar de pedagogisch medewerker altijd kan zien wat er zich afspeelt. Ook is er een nachtlampje geplaatst om beter zicht te kunnen geven.
- In de rechter peuterslaapkamer bevindt zich een raam waardoor altijd gekeken kan worden.
- In de linker peuterslaapkamer is geen raam. Hier geldt de afspraak dat beide slaapkamerdeuren bij het slapen/rusten altijd open dienen te staan. Tussen de slaapkamers bevindt zich ook een schuifdeur die ook altijd tijdens het slaap en rust uur open dient te zijn. Zo kunnen de begeleiders/pedagogisch medewerkers altijd zien wat er zich afspeelt in beide ruimtes.

Gedurende de dag is de sociale controle op de medewerkers en kinderen groot.

- Het grootste gedeelte van de dag zijn er minimaal twee pedagogisch medewerkers op de groep. Er zijn meestal meerdere volwassenen in het gebouw aanwezig. Aan het begin en einde van de dag, tijdens de breng- en haal momenten zijn naast de pedagogisch medewerkers ook ouders aanwezig.
- Collega's lopen gedurende de dag regelmatig op elkaars groepen naar binnen voor overleg. In alle deuren zit een raam, zodat alle bewegingen op de groepen gevolgd kunnen worden. De taken van de pedagogische medewerkers en begeleiders zijn zo

met elkaar verweven dat ze elkaar even spreken om iets te overleggen of af te stemmen. Daardoor is er zicht op elkaars (pedagogisch) handelen.

- Eigenaar loopt regelmatig de groepsruimtes binnen en is dagelijks aanwezig.

Ook indeling of inrichting van de locatie speelt een belangrijke rol als het gaat om openheid en transparantie.

- De groepen grenzen aan elkaar en zijn ‘open’. De groepen kunnen via ramen elkaar zien en horen. Men loopt makkelijk bij elkaar over de vloer.
- We hebben open-deuren-beleid. Er zijn op de groepen geen ‘dichte’ deuren. Alle deuren zijn voorzien van ramen. Tevens zit de peutergroep aan de straatkant waardoor ouders en buitenstaanders makkelijk naar binnen kunnen kijken.
- Met het verschonen van de kinderen op de peutergroep is er altijd zicht via een raam en open deur (die tevens een raam heeft). Zo kan er tijdens het verschonen zowel vanuit de peutergroep meegekeken worden als vanuit de verschoningsruimte naar de peutergroep.
- Op de babygroep is de verschoningstafel in de groep zelf.
- Wanneer de pedagogisch medewerker van de babygroep in de keuken voeding klaarmaakt, kan deze weer meekijken op de babyroep.
- Bij aanname van nieuwe pedagogisch medewerkers bellen we altijd naar de vorige werkgever voor referenties.
- Nieuwe medewerkers mogen pas gaan werken op het moment dat hun verklaring omtrent gedrag (VOG) binnen is.
- Voor extra ogen, boventallige bezetting, worden pedagogisch medewerkers in opleiding geworven. Ook voor hen geldt dat als de verklaring omtrent gedrag (VOG) binnen is, ze pas aan hun stage mogen beginnen.

Een open aanspreekcultuur is een norm in ons pedagogisch beleid. Hierin staat beschreven hoe we omgaan met de kinderen. Mocht een collega zich daar niet aan houden, dan spreken we elkaar daarop aan. Pedagogisch medewerkers geven elkaar feedback, zowel feedback over dingen die goed gaan, maar ook dingen die minder goed gaan. (Feedback wordt volgens de feedback regels gegeven vanuit de ik-boodschap.) Dit maakt dat we naar elkaar kritisch blijven kijken.

We vinden het belangrijk als kinderdagverblijf om volledig aan de eisen en normen te voldoen en zullen altijd aanpassen daar waar het nodig is.

Onze medewerkers zullen altijd blijven werken aan de open aanspreekcultuur. Dus als de onderbuik zegt dat er iets niet klopt, zeg je er wat van. Dat geldt niet alleen voor de medewerkers onderling, maar we hopen dat ook ouders bij ons aankloppen als hun onderbuikgevoel niet goed voelt!

9.2 Inspectie Wet Kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen.

De GGD Inspecteert in opdracht van de Gemeente jaarlijks alle locaties of er kwalitatief goede kinderopvang wordt geleverd. Hierbij wordt gekeken of er voldaan wordt aan de kwaliteitseisen op het gebied van ouderinspraak, personeel, veiligheid en gezondheid, accommodatie en inrichting, groeps grootte en beroepskracht-kind-ratio, pedagogisch beleid en pedagogisch praktijk, klachten en eventueel voorschoolse educatie. De GGD-rapporten zijn inzichtelijk voor alle ouders via de websites www.willemijne.nl, www.landelijkregisterkinderopvang.nl en zijn aanwezig op de locatie.

De directie/eigenaar stuurt de oudercommissie het definitieve rapport, zorgt dat het rapport ter inzage ligt op de locatie en plaatst het op de website.

9.3 Continuïteit en vaste gezichten

Fysieke en emotionele veiligheid zijn voorwaarden om voor kinderen een evenwichtige basis te kunnen creëren. Om zich emotioneel veilig te voelen, moet een baby zich gezien, gehoord en gewaardeerd voelen. Een dergelijk gevoel ontstaat doordat er op een positieve manier en met respect met de baby wordt omgegaan. Het vraagt een grote mate van sensibeleit voor de signalen van baby's en het vermogen deze signalen betekenis te geven. Zodat het kindje begrepen wordt en er aan zijn behoeften tegemoet gekomen kan worden. Dit is niet iets wat je zomaar 'hebt' of 'doet'.

Hiervoor is het nodig dat baby en pedagogisch medewerker veel tijd met elkaar doorbrengen zodat het contact continuïteit biedt. Door een regelmatige, responsieve en positieve interactie tussen medewerk(st)er en baby ontstaat een vertrouwensband. De baby kan zo voelen en ervaren dat de pedagogisch medewerker er voor hem/haar is. Continuïteit wordt gerealiseerd door het stimuleren van grote dienstverbanden, waardoor een baby 'automatisch' telkens met dezelfde pedagogisch medewerkers te maken heeft.

In de praktijk is het werken met grote dienstverbanden niet altijd mogelijk. We hebben als kinderdagverblijf te maken met een bestaande situatie waarin medewerkers een bepaalde contractomvang hebben die niet zomaar veranderd kan worden. En net als andere werknemers hebben ook pedagogisch medewerkers behoefte om parttime te kunnen werken.

Om toch de vraag naar continuïteit te bieden aan nul tot 1-jarigen heeft Willemijne ervoor gekozen om de pedagogisch medewerkers in te zetten die de meeste contractuele uren hebben.

Continuïteit wordt gewaarborgd door:

- Het vaste-gezichten-criterium van twee vaste gezichten voor elke baby: waarvan er 1 altijd aanwezig op de groep.
- Een maximum van 2 vaste invalskrachten per baby c.q. groep.
- Er worden alleen stagiaires op de groep geplaatst die langer dan 6 maanden stagelopen.

Continuïteit van vaste pedagogisch medewerkers op de groepen heeft gedurende het hele jaar onze nadrukkelijke aandacht. Tijdens de gangbare vakantieperiodes streven we ernaar om ook dan zo veel als mogelijk voor kinderen bekende medewerkers op de babygroep te laten werken. In deze periode zal het wellicht voor kunnen komen dat er afgeweken moet worden van de vaste samenstelling van de teams.

Hoofdstuk 10. Samenwerking met ouders

De samenwerking met ouders is gezien het belang voor de emotionele veiligheid en het welbevinden van het kind erg belangrijk. Goed contact en regelmatig overleg tussen ouders en Willemijne is dus onontbeerlijk.

Ouders ontvangen van het kinderdagverblijf onder andere het pedagogisch beleid. Daarnaast kunnen de ouders altijd het inspectierapport inzien op Kinderdagverblijf Willemijne evenals via de website van Willemijne. Via het Landelijk Register Kinderopvang en Peuterspeelzalen zijn deze rapporten ook op te vragen. Op Kinderdagverblijf Willemijne ligt verder informatie zoals het kwaliteitsbeleid, personeel- en stagebeleid, protocollen onder ander over de hygiëne en risico-inventarisatie voor baby's en peuters.

Kinderdagverblijf Willemijne hanteert geen breng- en haaltijden en vindt dat de ouders ten alle tijden bij hun kindje mogen komen en zijn (deze is door de covid-19 omstandigheden momenteel aangepast). Echter vragen wij wel begrip om tussen 12:30 en 14.00 uur niet je kind te komen halen of brengen. Dit is de rusttijd van de grotere kinderen en tevens worden dan ook de pauzes van de pedagogisch medewerkers gehouden. De pedagogisch medewerkers gaan per groep om beurten met pauze.

Op kinderdagverblijf Willemijne wordt er op de babygroep dagelijks een lijst bijgehouden waarop slaaptijden, drinktijden en bijzonderheden worden vermeld. Ouders met kinderen jonger dan ongeveer 6 maanden krijgen na de opvang dag een briefje mee, waarop de slaap- en voedingstijden staan vermeld. Na de zesde maand doet het kind (gemiddeld) mee met het dagritme van de babygroep. Indien wenselijk zullen de pedagogisch medewerkers het dagritme dat het kind vanuit thuis krijgt/heeft blijven volgen en zo nodig nog opschrijven voor de ouders. Aan het eind van de dag vertelt de pedagogisch medewerker aan de ouder over hoe het die dag met het kind ging op de groep.

Zowel baby- als peutergroep hebben ieder hun eigen dagelijkse ritme. De pedagogisch medewerkers houden via een overdrachtsmap onderling bij of er bijzonderheden zijn bij kinderen.

Op kinderdagverblijf Willemijne is het vooral fijn, maar ook wenselijk dat de ouders aan de pedagogisch medewerkers doorgeven hoe het kindje de dag ervoor en de nacht heeft gedaan. Ook is het wenselijk dat aan de pedagogisch medewerkers wordt doorgegeven als het kindje niet lekker is, medicijnen krijgt en door de pedagogisch medewerker ook gegeven dienen te worden (daarvoor dient de ouders te tekenen) en of het kindje een paracetamol heeft gehad.

In verband met COVID19 werken we met overdracht- schriftjes voor alle kinderen. Hier wordt een korte overdracht in geschreven door de pedagogisch medewerkers. Ouders wordt gevraagd ook een overdracht te schrijven.

10.1 Oudercommissie

Kinderdagverblijf Willemijne heeft een oudercommissie.

Deze overlegt een aantal keer per jaar met Joke en Hanneke over het interne beleid op Willemijne.

Zo gaat het daarbij om zaken als de uitvoering van het pedagogisch beleidsplan, wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang, risico-inventarisatie en veiligheid en gezondheid. De

oudercommissie heeft op deze zaken adviesrecht. Daarnaast is de oudercommissie ook de vertrouwenspersoon voor de ouders.

De oudercommissie wordt soms betrokken bij het organiseren van feesten of bijzondere gebeurtenissen van grotere aard.

10.2 Klachtenprocedure

Een goede zorgvuldige klachtenprocedure is in ieders belang. In het algemeen raden wij de ouders aan een klacht te bespreken op de plaats waar de klacht zich afspeelt en/of met de persoon om wie het gaat. Dat kan een pedagogisch medewerker/huishoudelijk personeel/stagiaire of de eigenaresse zijn. Een rustig gesprek kan vaak al veel oplossen. Zijn ouders echter na de eerste stap niet tevreden, dan kunnen zij contact opnemen met de oudercommissie. Klachten kunnen ook altijd direct worden voorgelegd aan een externe onafhankelijke klachtencommissie of geschillencommissie.

Voor de oudercommissie met klachten is er een aparte regeling bij de Geschillencommissie Kinderopvang.

Zie <https://www.degeschillencommissie.nl/over-ons/commissies/kinderopvang/>

Hoofdstuk 11. Personeel

11.1 Vaste pedagogisch medewerkers

Elke groep beschikt over vaste en vertrouwde pedagogisch medewerkers. Bij afwezigheid door vakantie en/of ziekte wordt zoveel mogelijk vervangen door collega's of bekende invalkrachten.

Ook in de vakantieperiode is minimaal 1 vaste pedagogisch medewerker aanwezig op de groep.

11.2 Opleidingseisen

De kwalificatie-eisen voor pedagogisch medewerker kinderopvang liggen vast in de cao-kinderopvang.

Alle medewerkers, inclusief de invalkrachten, beschikken over een erkend diploma voor het werken in de kinderopvang en een verklaring omtrent gedrag (VOG).

11.3 Beroepskrachten in opleiding

Wij bieden beroepskrachten in opleiding graag de mogelijkheid om beroepservaring op te doen. De opleiding Pedagogisch Werk niveau 3 (PW3) kent twee varianten:

BOL-opleiding van 3 jaar

Een leerling van deze opleiding volgt 5 dagen per week theorie en loopt stage en is altijd boventallig inzetbaar. De Beroeps Opleidende-leerling wordt begeleid door een werkbegeleider (ervaren pedagogisch medewerker) en praktijkopleider.

BBL-opleiding

Een leerling van deze opleiding krijgt bij ons een leer-arbeidsovereenkomst voor 20 tot 30 uur per week en gaat naast 1 dag in de week naar school. De BBL-er wordt altijd naast een ervaren pedagogisch medewerker ingezet en begeleid door een werkbegeleider (ervaren pedagogisch medewerker) en een praktijkopleider.

Binnen Willemijne is een stagebeleid opgesteld. Dit beleid wordt door de stagiaires ingezien aan het begin van de stage.

11.4 Stages

Naast de bovengenoemde varianten is het mogelijk stagefaciliteiten te bieden voor onder andere de volgende opleidingen:

- Pedagogisch Werk, niveau 3;
- Sociaal Pedagogisch Hulpverlening (HBO-SPH);
- Kortdurende stage van enkele weken ter oriëntering op de beroepskeuze;

- In sommige situaties kan stage geboden worden aan stagiairs van andere dan hier opgenoemde opleidingen. Ouders worden hierover altijd geïnformeerd door de pedagogisch medewerkers of eigenares.

Stagiaires dienen voor aanvang van hun stageperiode een VOG te overleggen.

11.5 Pedagogisch beleidsmedewerker/coach

Willemijne heeft ervoor gekozen een medewerker van buiten het kinderdagverblijf aan te trekken voor deze functie. De pedagogisch medewerkers worden in hun pedagogisch handelen ondersteund en gecoacht. De directie wordt door de pedagogisch beleidsmedewerker/coach ondersteund in het vertalen en ontwikkelen van het pedagogisch beleid naar de dagelijkse praktijk op de werkvloer.

Dit pedagogisch beleid is geschreven in opdracht van:
Joke Wollrabe-Manten en Hanneke Roelofsen-van Rooij (eigenaar V.O.F. Willemijne)